

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

Ataskaita dėl Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos
vystymo bendrosios įmonės 2017 finansinių metų metinių finansinių ataskaitų

su Bendrosios įmonės atsakymu

TURINYS

	Dalis
Įvadas	1–6
F4E bendrosios įmonės įsteigimas	1–2
Valdymas	3–4
Tikslai	5
Ištekliai	6
Nuomonė	7–29
Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo	8
Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo	9
Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo	10
Dalyko pabrėžimas	11–20
Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė	21–23
Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą	24–29
Biudžeto ir finansų valdymas	30–31
2017 m. biudžeto vykdymas	30–31
Vidaus kontrolė	32–35
Priedas. Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas	
Bendrosios įmonės atsakymas	

IVADAS

F4E bendrosios įmonės įsteigimas

1. Europos ITER¹ įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė (F4E bendroji įmonė) įsteigta 2007 m. kovo mėn. 35 metų laikotarpiui². Nors didžioji branduolių sintezės infrastruktūros dalis buvo pastatyta Kadaraše, Prancūzijoje, Bendrosios įmonės būstinė yra Barselonoje.
2. Bendrosios įmonės nariai steigėjai yra Euratomas, kuriam atstovauja Europos Komisija, Euratomo valstybės narės ir Šveicarija (pasirašiusios bendradarbiavimo susitarimus su Euratomu).

Valdymas

3. F4E bendrosios įmonės valdymo struktūrą sudaro valdyba, direktorius ir kiti organai. Valdyba yra atsakinga už Bendrosios įmonės priežiūrą siekiant jos tikslų. Direktorius yra atsakingas už kasdienį Bendrosios įmonės valdymą.
4. Kiti Bendrosios įmonės valdymo organai yra biuras, techninė patariamoji grupė, pirkimų ir sutarčių komitetas, administravimo ir valdymo komitetas, audito komitetas ir vidaus peržiūros grupė.

¹ Tarptautinis termobranduolinis eksperimentinis reaktorius.

² 2007 m. kovo 27 d. Tarybos sprendimas 2007/198/Euratomas, įsteigiantis Europos ITER įgyvendinimo ir branduolių sintezės energetikos vystymo bendrąją įmonę ir suteikiantis jai lengvatas (OL L 90, 2007 3 30, p. 58), su pakeitimais, padarytais 2013 m. gruodžio 13 d. Tarybos sprendimu 2013/791/Euratomas (OL L 349, 2013 12 21, p. 100) ir 2015 m. vasario 10 d. Tarybos sprendimu 2015/224 (OL L 37, 2015 2 13, p.).

Tikslai

5. F4E bendrosios įmonės tikslai yra šie³:
- a) teikti Europos atominės energijos bendrijos (Euratomo) įnašą Tarptautinei ITER branduolių sintezės energijos organizacijai (TO ITER);
 - b) teikti Euratomo įnašą „platesnio požiūrio“ veikloje su Japonija, siekiant kuo greičiau realizuoti branduolių sintezės energiją;
 - c) parengti ir koordinuoti veiklos programą, skirtą pasirengti demonstracinio branduolių sintezės reaktoriaus ir susijusių įrenginių, visų pirma tarptautinio sintezės medžiagų apšvitinimo įrenginio, statybai.

Ištekliai

6. 2017 m. galutinis F4E bendrosios įmonės biudžetas sudarė 865 milijonus eurų (2016 m. – 720 milijono eurų) mokėjimų asignavimų ir 589 milijonus eurų įsipareigojimų asignavimų (2016 m. – 459 milijonus eurų)⁴. 2017 m. gruodžio 31 d. Bendrojoje įmonėje dirbo 447 darbuotojai (2016 m. – 415).

NUOMONĖ

7. Mes auditavome:
- a) Bendrosios įmonės metines finansines ataskaitas, kurias sudaro 2017 m. gruodžio 31 d. pasibaigusį finansinių metų finansinės būklės⁵ ir biudžeto vykdymo⁶ ataskaitos; ir

³ Daugiau informacijos apie F4E bendrąją įmonę ir jos veiklą galima rasti jos interneto svetainėje <http://www.fusionforenergy.europa.eu>.

⁴ Trečiasis biudžeto pataisymas valdybos patvirtintas 2017 m. gruodžio mėn.

⁵ Finansinės būklės ataskaitas sudaro balansas, finansinių rezultatų ataskaita, pinigų srautų lentelė, grynojo turto pokyčių ataskaita, svarbių apskaitos metodų santrauka ir kita aiškinamoji informacija.

⁶ Biudžeto vykdymo ataskaitas sudaro ataskaitos, kuriose suvestos visos biudžetinės operacijos, ir aiškinamoji informacija.

- b) šiose ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą, kaip to reikalauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 287 straipsnis.

Nuomonė dėl finansinių ataskaitų patikimumo

8. Mūsų nuomone, 2017 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų Bendrosios įmonės finansinėse ataskaitose Bendrosios įmonės finansinė būklė 2017 m. gruodžio 31 d. bei tą dieną pasibaigusių finansinių metų operacijų ir pinigų srautų rezultatai bei grynojo turto pokyčiai visais reikšmingais aspektais yra pateikti teisingai, kaip to reikalauja jos finansinis reglamentas ir Komisijos apskaitos pareigūno priimtos apskaitos taisyklės. Jos pagrįstos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais.

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų pajamų teisėtumo ir tvarkingumo

9. Mūsų nuomone, 2017 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimos pajamos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos.

Nuomonė dėl finansinėse ataskaitose atspindimų mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo

10. Mūsų nuomone, 2017 m. gruodžio 31 d. pasibaigusių finansinių metų finansinėse ataskaitose atspindimi mokėjimai visais reikšmingais aspektais yra teisėti ir tvarkingi.

Dalyko pabrėžimas

11. Neprieštaraudami pirmiau išreikštai nuomonei, norime atkreipti dėmesį į toliau pateiktą klausimą. 2010 m. liepos 7 d. priimtose ES Tarybos išvadose⁷ buvo patvirtinta 6,6 milijardo eurų (2008 m. verte) Bendrosios įmonės įnašo, skirto prisidėti prie ITER projekto statybų etapo, kurį įvykdyti pradžioje buvo planuota 2020 m., suma. Į šią sumą nebuvo įtraukti 2010 m. Europos Komisijos pasiūlyta 663 milijonų eurų suma galimoms nenumatytoms išlaidoms padengti⁸.

⁷ 2010 m. liepos 7 d. Tarybos išvados dėl ITER įgyvendinimo padėties (Nuoroda 11 902/10).

⁸ 2010 m. gegužės 4 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui ir Tarybai dėl ITER projekto įgyvendinimo padėties ir galimų paskesnių veiksmų (COM(2010) 226 final).

12. 2016 m. lapkričio mėn. ITER taryba⁹ patvirtino naujo ITER projekto bazinį scenarijų (apimtį, tvarkaraštį ir sąnaudas). Bendrą projekto tvarkaraštį¹⁰ patvirtino visi ITER nariai¹¹, o bendros projekto sąnaudos buvo patvirtintos *ad referendum* – t. y. kiekviena valstybė narė turėjo prašyti projekto sąnaudų patvirtinimo pagal atitinkamą savo vyriausybės biudžeto procesą.
13. Remiantis nauju ITER tarybos patvirtintu tvarkaraščiu nustatytas keturių etapų metodas, pagal kurį iki 2025 m. gruodžio mėn. turi būti pasiektas pirmasis strateginis projekto statybų etapas („pirmoji plazma“) riboženkliu ir iki 2035 m. gruodžio mėn. numatyta užbaigti visą statybų etapą – t. y. projektą vėluojama įgyvendinti 15 metų, palyginti su baziniu scenarijumi. Metodo su naujais etapais tikslas – labiau suderinti projekto įgyvendinimą su visų TO ITER narių prioritetais ir sunkumais.
14. Priėmus naują ITER projekto bazinį scenarijų, F4E bendroji įmonė nustatė naują tvarkaraštį ir iš naujo apskaičiavo Bendrosios įmonės įnašą į projekto statybų etapą susijusias sąnaudas užbaigus veiklą (IUV).
15. Pagal 2016 m. gruodžio mėn. Bendrosios įmonės valdybai pateiktus rezultatus, numatyta, kad statybų etape po 2020 m. reikės 5,4 milijardo eurų (2008 m. vertėmis) finansavimo – tai yra 82 % padidėjimas, palyginti su patvirtintu 6,6 milijardo eurų (2008 m. vertėmis) biudžetu. 2010 m. ES Tarybos patvirtinta 6,6 milijardo eurų (2008 m. vertėmis) suma dabar yra riba Bendrosios įmonės išlaidoms iki 2020 m.
16. Pažymėtina, kad be statybų etapo Bendroji įmonė turės prisidėti prie ITER eksploatacijos etapo po 2035 m.¹² ir prie vėlesnių ITER deaktyvavimo ir eksploataavimo nutraukimo etapų. Įnašas eksploatacijos etape suma po 2035 m. vis dar nėra įvertinta. F4E bendrosios įmonės įnašus

⁹ 2016 m. lapkričio 16 ir 17 d. 19-oji ITER taryba. ITER taryba yra TO ITER valdymo organas.

¹⁰ ITER taryba peržiūrėjo išsamų atnaujintą projekto statybų tvarkaraštį, atsižvelgdama į pirmosios plazmos (2025 m.) ir deuterio-tričio operaciją (2035 m.), kaip buvo siūloma TO ITER.

¹¹ Kinijos Liaudies Respublika, Indijos Respublika, Japonija, Korėjos Respublika, Rusijos Federacija, Jungtinės Amerikos Valstijos ir Europos Sąjunga.

¹² ITER projekto eksploatacijos etapas numatytas iki 2037 m.

deaktyvavimo ir eksploataavimo nutraukimo etapuose TO ITER atitinkamai įvertino 95,54 milijono eurų (2001 m. verte) ir 180,2 milijono eurų (2001 m. verte)¹³.

17. Kadangi F4E bendrosios įmonės prognozė dėl pirmosios plazmos etapo atitinka TO ITER projekto tvarkaraštį, projekto užbaigimo terminas laikomas kiek įmanoma anksčiausia techniškai pasiekiamą data¹⁴.

18. 2017 m. birželio mėn. Komisija paskelbė komunikatą „ES įnašas į pertvarkytą ITER projektą“¹⁵, siekdama gauti Europos Parlamento palaikymą ir ES Tarybos įgaliojimą ES Komisijai Euratomo vardu patvirtinti naują bazinį scenarijų¹⁶.

19. Net jei naujas bazinis scenarijus neapima nenumatytų atvejų, savo komunikate Komisija pažymėjo, kad laiko atžvilgiu atsargai derėtų numatyti iki 24 mėnesių laikotarpį, o biudžeto – 10–20 % išteklių¹⁷. Be to, priemonės, taikytos siekiant laikytis 6,6 milijardo eurų maksimalaus biudžeto, apėmė visų pirmajai plazmai nebūtinų komponentų pirkimų ir įrengimo nukėlimą. Nors buvo imtasi teigiamų veiksmų, skirtų pagerinti ITER projekto statybų etapo valdymą ir kontrolę, vis dar išlieka rizika, kad vėlesnės išlaidos padidės ir bus vėluojama įgyvendinti projektą, atsižvelgiant į naują pasiūlytą bazinį scenarijų.

20. 2017 m. kovo 29 d. Jungtinė Karalystė pranešė Europos Vadovų Tarybai apie savo sprendimą išstoti iš ES ir Euratomo. Bus deramasi dėl susitarimo, kuriame nustatoma jos išstojimo iš Sąjungos tvarka. Tai gali turėti reikšmingą poveikį tolesnei F4E bendrosios įmonės veiklai ir ITER projektui.

¹³ IC-19/07.2.1 TO ITER generalinio direktoriaus pasiūlymas dėl atnaujintų bendrų projekto sąnaudų 2016 m. lapkričio 16 ir 17 d. ITER tarybos 19-ame posėdyje.

¹⁴ Kaip nustatyta nepriklausomos peržiūros grupės penktajame metiniame vertinime (2016 m. spalio 31 d.) ir 2016 m. gruodžio mėn. F4E bendrosios įmonės projekto valdymo vadovo ataskaitoje.

¹⁵ COM(2017)319 final, 2017 6 14 (su Komisijos tarnybų darbinio dokumentu SWD(2017) 232 final, 2017 6 14).

¹⁶ Euratomo įnašas nepriklauso nuo Komisijos pasiūlymų, derybų dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Euratomo rezultato ir daugiametės finansinės programos po 2020 m.

¹⁷ COM(2017)319 final, 2017 6 14 (su Komisijos tarnybų darbinio dokumentu SWD(2017) 232 final, 2017 06 14), V skyrius „Projekto ITER perspektyvos“.

Vadovybės ir už valdymą atsakingų asmenų atsakomybė

21. Pagal SESV 310–325 straipsnius ir Bendrosios įmonės finansinį reglamentą vadovybė yra atsakinga už finansinių ataskaitų parengimą ir pateikimą, laikantis tarptautiniu mastu pripažintų viešojo sektoriaus apskaitos standartų, bei už jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Ši atsakomybė apima vidaus kontrolės priemonių nustatymą, vykdymą ir palaikymą, siekiant parengti ir pateikti finansinės būklės ataskaitas, kuriose nėra reikšmingų dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių iškraipymų. Vadovybė taip pat privalo užtikrinti, kad finansinės būklės ataskaitose atspindima veikla, finansinės operacijos ir informacija atitiktų jas reglamentuojančius teisės aktus. Galutinė atsakomybė už finansinėse ataskaitose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą tenka Bendrosios įmonės vadovybei.

22. Rengiant finansines ataskaitas, vadovybė yra atsakinga už Bendrosios įmonės gebėjimo toliau užtikrinti veiklos tęstinumą vertinimą, už deramą su tęstinumu susijusių dalykų atskleidimą ir už veiklos tęstinumo prielaidos taikymą apskaitai.

23. Už valdymą atsakingi asmenys vykdo subjekto finansinės atskaitomybės proceso priežiūrą.

Auditoriaus atsakomybė už finansinių ataskaitų ir atspindimų operacijų auditą

24. Mūsų tikslai yra gauti pakankamą patikinimą dėl to, ar Bendrosios įmonės finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, o jose atspindimos operacijos yra teisėtos ir tvarkingos, bei, remiantis mūsų auditu, pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai arba kitoms atitinkamoms biudžeto įvykdymą tvirtinančioms institucijoms patikinimo pareiškimą dėl finansinių ataskaitų patikimumo bei jose atspindimų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo. Pakankamas patikinimas užtikrina aukštą patikinimo lygį, tačiau jis nėra garantija, kad audito metu bus visuomet nustatyti reikšmingi iškraipymai ar neatitikties atvejai. Tokius atvejus gali nulemti sukčiavimas ar klaidos ir jie laikomi reikšmingais jei, imant atskirai ar subendrinus, galima pagrįstai tikėtis, jog jie darys įtaką naudotojų ekonominiams sprendimams, priimtiems remiantis šiomis finansinėmis ataskaitomis.

25. Atliekant auditą, taikomos procedūros, skirtos gauti audito įrodymus apie sumas ir kitą informaciją finansinėse ataskaitose bei apie jose atspindimų operacijų teisėtumą ir tvarkingumą. Procedūros pasirenkamos auditoriaus nuožiūra, taip pat remiantis dėl sukčiavimo ar klaidų atsiradusių finansinių ataskaitų reikšmingų iškraipymų ar susijusių operacijų reikšmingos neatitikties Europos Sąjungos teisiniam pagrindui rizikos vertinimu. Atliekant šiuos rizikos vertinimus, nagrinėjamos ataskaitų rengimui ir jų teisingam pateikimui bei atspindimų operacijų teisėtumui ir tvarkingumui svarbios vidaus kontrolės priemonės, siekiant pagal esamas aplinkybes nustatyti

tinkamas audito procedūras, bet ne siekiant pareikšti nuomonę dėl vidaus kontrolės veiksmingumo. Audito metu taip pat įvertinamas taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir vadovybės atliktų apskaitinių įvertinimų pagrįstumas; taip pat įvertinamas bendras finansinės būklės ataskaitų pateikimas.

26. Kalbant apie pajamas, mes tikriname iš Komisijos ir kitų suinteresuotųjų šalių gautą subsidiją ir vertiname Bendrosios įmonės mokesčių ir kitų pajamų surinkimo procedūras.

27. Išlaidų srityje mes nagrinėjame mokėjimų operacijas, kai išlaidos buvo padarytos, užregistruotos ir patvirtintos. Šis nagrinėjimas apima visas mokėjimų kategorijas (įskaitant mokėjimus įsigyjant turta), išskyrus avansus jų išmokėjimo momentu. Išankstiniai mokėjimai nagrinėjami tuo metu, kai lėšų gavėjas pateikia jų tinkamo panaudojimo įrodymą ir kai Bendroji įmonė sutinka su tuo įrodymu ir patvirtina išankstinį mokėjimą tais pačiais arba vėlesniais metais.

28. Rengdami šią ataskaitą ir nuomonę, mes atsižvelgėme į su Bendrosios įmonės metinėmis finansinėmis ataskaitomis susijusį nepriklausomo išorės auditoriaus darbą, kaip nustatyta ES Finansinio reglamento 208 straipsnio 4 dalyje¹⁸.

29. Toliau pateiktos pastabos šios Europos Audito Rūmų nuomonių nekeičia.

BIUDŽETO IR FINANSŲ VALDYMAS

2017 m. biudžeto vykdymas

30. Į galutinį nustatytą vykdymui skirtą 2017 m. biudžetą įtraukti 589 milijonų eurų įsipareigojimų asignavimai ir 865 milijonų eurų mokėjimų asignavimai. Įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų panaudojimo lygis atitinkamai buvo 99,9 % ir 96,3 %.

31. Dėl rimtų biudžeto planavimo proceso trūkumų mokėjimų asignavimų, kurių galiausiai reikėjo 2017 m., suma gerokai viršijo pradiniam biudžete numatytą 2017 m. mokėjimų asignavimų sumą. Nors pradinė veiklos mokėjimų asignavimų suma, kurią 2017 m. vasario mėn. patvirtino valdyba, sudarė 548,6 milijono eurų, galutinė mokėjimų asignavimų, kurių reikėjo 2017 m., suma sudarė 832,6 milijono eurų, o tai yra 51,8 % padidėjimas. Be to,

¹⁸ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 298, 2012 10 26, p. 1).

bendroji įmonė įvertino, kad 2018 m. biudžete gali trūkti apie 150 milijonų eurų mokėjimų asignavimų.

VIDAUS KONTROLĖ

32. F4E bendroji įmonė nesistemiškai atsižvelgė į vyresniosios vadovybės interesų deklaracijas¹⁹.

33. Reikšmingų trūkumų nustatyta vidaus kontrolės ir stebėjimo procedūrose²⁰, susijusiose su pagrindinių vadovaujančių darbuotojų įdarbinimu.

34. 2018 m. dėl įdarbinimo proceso pažeidimų Europos Sąjungos Teisingumo Teismo Bendrasis Teismas panaikino du 2015 m. F4E bendrosios įmonės įdarbinimo sprendimus²¹. Bendroji įmonė šį sprendimą apskundė 2018 m. balandžio mėn.

35. Dėl didelių vidaus komunikacijos strategijos trūkumų²² nebuvo užtikrinta atitinkamos informacijos apie numatomas sąnaudas organizacijoje eksploatavimo nutraukimo etape sklaida. Todėl Bendroji įmonė ankstesnių metų finansinėse ataskaitose neturėjo rezervo šiam įsipareigojimui²³.

¹⁹ Valdymo standartas 3 (etinės ir organizacijos vertybės).

²⁰ Valdymo standartas 3 (Etinės ir organizacinės vertybės) ir valdymo standartas 4 (žmogiškieji ištekliai).

²¹ 2018 m. sausio 25 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo Bendrojo Teismo sprendimas byloje T-561/16: Atrankos procedūra F4E/CA/ST/FGIV/2015/001.

²² 15 vadovybės standartas (informacija ir komunikacija).

²³ 2017 m. gruodžio 31 d. atidėjinio suma buvo įvertinta 85,2 milijono eurų.

Šią ataskaitą priėmė IV kolegija, vadovaujama Audito Rūmų nario Neven MATES, 2018 m. spalio 2 d. Liuksemburge įvykusiame posėdyje.

Audito Rūmų vardu

Pirmininkas

Klaus-Heiner LEHNE

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

Metai	Audito Rūmų pastaba	Taisomojo veiksmo būklė (užbaigtas / vykdomas / nejvykdytas)
	<u>PASTABOS DĖL BIUDŽETO IR FINANSŲ VALDYMO</u>	
	<i>Finansinių ataskaitų pateikimas</i>	
2015	Finansinės būklės ataskaitų aiškinamųjų raštų 4.3.1.1 antraštinėje dalyje „ITER susitarimas dėl pirkimų (TO ITER)“ pateikta lentelė ir informacija atspindi pasirašytus susitarimus dėl pirkimų (SP) (3 stulpelis) ir susitarimus dėl pirkimų, kuriems buvo iki šiol pervestos lėšos (4 stulpelis). Tačiau šioje lentelėje neparodyta, kiek iš tikrųjų yra pasistūmėta vykdant darbus. 2015 m. metinėse finansinėse ataskaitose F4E šią informaciją papildė vykdomų darbų įverčiu, atsižvelgdama į visų išlaidų, skirtų su SP susijusioms sutartims, sumą, ir diagrama, kurioje parodytas kiekvieno su TO ITER pasirašyto susitarimo dėl pirkimų bazinių scenarijų pasiekimas. Nepaisant to, kad 2015 m. finansinėse ataskaitose yra pateiktas šis įvertis, turi būti toliau dirbama, siekiant pateikti tikslesnę informaciją apie iki šiol Bendrosios įmonės įvykdytos veiklos būseną ir vertę.	Vykdomas
	<u>PASTABOS DĖL BENDROSIOS ĮMONĖS PRIEŽIŪROS IR KONTROLĖS SISTEMŲ PAGRINDINIŲ KONTROLĖS PRIEMONIŲ</u>	
2015	F4E toliau kuria centralizuotą ir vieningą sistemą, skirtą integruoti visus veiklos, finansų ir biudžeto duomenis, kuri sudarys galimybę reguliariai stebėti ir kontroliuoti įverčius, sąnaudas ir nuokrypius. Savo 2015 m. birželio 8 ir 9 d. susitikime Valdyba patvirtino	Užbaigtas

Metai	Audito Rūmų pastaba	Taisomojo veiksmo būklė (užbaigtas / vykdomas / nejvykdytas)
	direktoriaus pasiūlymą per dvejus metus įgyvendinti organizacijos išteklių planavimo (OIP) sistemą.	
2015	Su TO ITER yra diskutuojama apie sistemą, kuri pateiktų informaciją apie veiklos įgyvendinimo lygio vertę (sukurtos vertės valdymas), siekiant pagerinti lėšų pervedimų bazinius scenarijus per susitarimų dėl pirkimų galiojimo laikotarpį.	Vykdomas
	<i>Veiklos pirkimai ir dotacijos</i>	
2015	<p>Derybų procedūros sudarė 45 % 84-ių 2015 m. vykdytų veiklai skirtų konkursų procedūrų (2014 m. jos sudarė 58 %). Nepaisant to, kad 2015 m. Bendroji įmonė sumažino derybų procedūrų procentinę dalį, turi būti dedama daugiau pastangų, kad būtų padidinta konkurencija jos veiklos pirkimų procedūrų srityje. Dėl dotacijų, vidutinis pagal vieną kvietimą gautų pasiūlymų skaičius buvo 1,4.</p> <p>Peržiūros rezultatas: 2017 m. derybų procedūros vis dar apėmė 47 % 47-ių 2017 m. vykdytų veiklai skirtų konkursų procedūrų (2016 m. jos sudarė 45 %). 2017 m. Bendroji įmonė ėmėsi iniciatyvų sumažinti derybų procedūrų procentinę dalį, tačiau turi būti dedama daugiau pastangų, kad būtų padidinta konkurencija su veikla susijusių pirkimų procedūrų srityje. Dotacijų atveju vidutinis pagal vieną kvietimą gautų pasiūlymų skaičius buvo 1.</p>	Vykdomas

Metai	Audito Rūmų pastaba	Taisomojo veiksmo būklė (užbaigtas / vykdomas / nejvykdytas)
	<u>KITA</u>	
	<i>Teisinis pagrindas</i>	
2015	2015 m. gruodžio 2 d. F4E valdyba pagaliau pataisė savo finansinį reglamentą ir jo įgyvendinimo taisykles, siekdama juos suderinti su nauju ES finansiniu pagrindu. 2016 m. vasario mėn. Europos Komisija pateikė teigiamą nuomonę dėl F4E savo finansinėse taisyklėse atliktų pataisų, bet pareikalavo, kad savo įgyvendinimo taisyklėse Bendroji įmonė išnagrinėtų galimybę išplėtoti tam tikras nuostatas, susijusias su išimtimis iš ES Finansinio reglamento ir iš finansinio pagrindų reglamento, taikomo 208 straipsnyje nurodytoms įstaigoms.	Užbaigtas
	<i>Intelektinės nuosavybės teisės ir pramonės politika</i>	
2015	2013 m. birželio 27 d. Bendrosios įmonės valdyba patvirtino sprendimą dėl branduolių sintezės energijos pramonės politikos ir intelektinės nuosavybės teisių ir informacijos sklaidos politikos įgyvendinimo. Bendroji įmonė parengė pirkimų strategijos dokumentą kiekvienam pirkimų veiksmui. Buvo parengtas pirkimų strategijos įgyvendinimo stebėjimo kontrolinis sąrašas, susijęs su kiekvieno pirkimų veiksmo naujų žinių nuosavybe.	Užbaigtas
	Šių politikos priemonių įgyvendinimo poveikio vertinimas yra vykdomas.	Vykdomas

Metai	Audito Rūmų pastaba	Taisomojo veiksmo būklė (užbaigtas / vykdomas / nejvykdytas)
	<u>VIDAUS KONTROLĖ</u>	
	Kovos su sukčiavimu strategija	
2016	2015 m. birželio mėn. F4E bendrosios įmonės valdyba priėmė kovos su sukčiavimu strategiją ir atitinkamą veiksmų planą. Didžioji veiksmų dalis buvo įgyvendinta 2016 m. Tačiau Bendroji įmonė nenustatė specialios priemonės, skirtos palengvinti savo veiksmų, susijusių su pirkimų procedūromis, stebėjimą, visų pirma susijusių su rizikos vertinimu, derybomis ir procedūrų skyrimo etapais.	Vykdomas

BENDROSIOS ĮMONĖS ATSAKYMAS

31. F4E sutinka su išvada. Reikėtų pažymėti, kad dėl Euratomo įnašo, kuris suteikė papildomų lėšų, šis mokėjimų asignavimų trūkumas 2017 m. neturėjo jokio poveikio F4E įsipareigojimų tiekėjams vykdymui.

Vidinė mokėjimų prognozavimo sistema buvo visiškai pertvarkyta ir integruota į naują finansų valdymo priemonę ECOSYS ir sustiprino projektų komandų ir sutartis administruojančio viešųjų pirkimų skyriaus sąveiką.

Atsižvelgdama į išankstinį prognozių rengimą, F4E patvirtina, kad 2018 m. biudžetui poveikį taip pat darė maždaug 150 mln. EUR mokėjimų asignavimų trūkumas. 2018 m. bendrajame biudžete nagrinėjamas perkėlimo prašymas, siekiant padidinti Euratomo įnašą F4E, kuris patenkintų šiuos papildomus poreikius.

Remiantis pažangiąja prognozavimo metodika ir nauja planavimo ir ataskaitų teikimo priemone ECOSYS, 2019 m biudžeto projekto prašymas ir tolesnių biudžetų prognozės jau yra įvertinti iš naujo.

32. F4E pagerins savo dabartinę vidaus procedūrą vyresniosios vadovybės interesų deklaracijoms tikrinti. Atlikus šį patobulinimą, bendrųjų interesų deklaracijų arba bet kurių kitų interesų konfliktų deklaracijų atnaujinimus formaliai peržiūrės atitinkami ataskaitas teikiantys pareigūnai, įskaitant valdybos pirmininką, kuris peržiūrės F4E direktoriaus deklaracijas.

33. F4E bendroji įmonė šiuo metu įgyvendina patobulinimų projektą, per kurį stiprinamas procesas ir atrankos procedūros. Dėl to, siekdama atsižvelgti į Audito Rūmų pastabas, F4E bendroji įmonė sustiprins procedūrinius aspektus, kad pagerintų vidaus kontrolę ir įdarbinimo proceso kokybę.

34. Dėl 2018 m. teismo sprendimo, kuriuo panaikinta viena F4E atrankos procedūra, F4E norėtų pabrėžti, kad nors ji turėjo šį sprendimą įgyvendinti, ji jį apskundė. Būtina pažymėti, kad šioje byloje skundas pareikštas ir Europos ombudsmenui, kuris nusprendė, kad skundas yra nepagrįstas, ir priėmė F4E palankų sprendimą.

35. Pritardama Audito Rūmams, F4E savo 2017 m. galutinėse finansinėse ataskaitose pripažino atidėjinį eksploataavimo nutraukimo išlaidoms.

F4E imsis tokių veiksmų vidaus komunikacijos trūkumams pašalinti:

- F4E vidaus procesas „Metinės sąskaitos – finansinių metų atidarymas / uždarymas“ bus atnaujintas siekiant patikslinti informaciją, reikalingą sąskaitoms, susijusioms su atidėjiniais ir neapibrėžtais įsipareigojimais. Visų pirma Projekto valdymo departamentui ir Biudžeto grupei bus reikalaujama kasmet teikti informaciją apie eksploataavimo nutraukimo ir deaktyvavimo išlaidų būklę ir visus kitus įvykius ar informaciją, kuri gali turėti įtakos sąskaitoms.

Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė

- Vyresnioji vadovybė (daugiausia Prekybos departamento vadovas) F4E apskaitos pareigūnui perduos visą susijusią informaciją, visų pirma, MAC (Valdymo patariamojo komiteto) ir ITER tarybos sprendimus.

Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė

Atsižvelgimas į ankstesnių metų pastabas

2015 m. Finansinių ataskaitų pateikimas

F4E šiuo metu naudoja ITER kreditą kaip sukurtos vertės valdymo (angl. *Earned Value Management*, EVM) sistemą ir tai yra vienas iš metodų, kartu su orientyrų stebėjimu ir tendencijų analize, veiklos pažangai stebėti.

2017 m. pabaigoje Valdyba paskyrė darbo grupę (DG), kurios užduotis – apibrėžti patobulintą F4E ataskaitų teikimo būdą, įskaitant užduotį nustatyti tinkamą EVM sistemą. Šiuo metu vyksta darbas, o darbo grupės vadovas apie pažangą turi pranešti per valdybos susitikimą 2018 m. liepos mėn.

2015 m. Pastabos dėl bendrosios įmonės priežiūros ir kontrolės sistemų pagrindinių kontrolės priemonių

Antra dalis. Kartu su ITER organizacija pradėtas kredito profilio per atnaujinimas, kad jis labiau atitiktų darbo, kuris iš tikrųjų atliekamas įvairiais projekto etapais (t. y. projektavimas, gamyba, pristatymas, įrengimas), vertę. Kai kurie vėlavimai turėjo įtakos šiam darbui, o nauja numatoma šio veiksmo užbaigimo data – 2018 m. gruodžio mėn. pabaiga.

2015 m. viešieji pirkimai ir dotacijos

Nepaisant atnaujintų komunikacijos ir informacijos sklaidos pastangų, visų pirma integruojant naująjį Finansinį reglamentą, 2017 m. derybų procedūrų procentinė dalis, palyginti su ankstesniais metais, išliko panaši (2017 m. – 47 % visų procedūrų, 2016 m. – 49 %, 2015 m. – 45 %, o 2014 m. – 58 %).

Vis dėlto reikia pažymėti, kad dauguma šių derybų procedūrų buvo mažos vertės ir neviršijo direktyvoje nustatytos ribos, kurią peržengus apie jas turi būti skelbiama, taip pat visiškai atitiko F4E finansinių reglamentų nuostatas. Šių mažos vertės derybų procedūrų ilgalaikis vidurkis yra apytiksliai 40 % F4E metinių sutarčių skaičiaus, tačiau jos sudaro tik mažiau nei 1 % metinio įsipareigojimų biudžeto.

Šiais atvejais taikant derybų procedūras (laikantis F4E finansiniuose reglamentuose nustatytų ribų) siekiama patikimo finansų valdymo, nes tai leidžia F4E sutrumpinti laikotarpį iki sutarties sudarymo, greičiau reaguoti į projekto poreikius ir veiksmingiau naudoti vidaus išteklius didelės vertės viešiesiems pirkimams vykdyti. Todėl F4E mano, kad nereikia stengtis dar labiau sumažinti mažos vertės derybų procedūrų skaičių, nes jis atitinka finansinių reglamentų principus ir nuostatas.

Likusios derybų procedūros – paprastai didesnės vertės sutartys (ilgalaikis vidurkis – apytiksliai 5 % viso procedūrų skaičiaus) – atspindi sudėtingą ir novatorišką aplinką, kurioje veikia F4E. Branduolių sintezės technologijų rinka ypatinga tuo, kad daugeliu atvejų valstybėse narėse arba visame pasaulyje yra labai mažai gebėjimų. Dėl to konkurencija dažnai būna nedidelė, kuriasi duopolijos ir (arba) monopolijos arba net į kvietimus teikti pasiūlymus negaunama pasiūlymų.

Nuo 2012 m. F4E didino informacijos sklaidos pastangas, tačiau dalyvavimas su jos veikla susijusiuose konkursuose vidutiniškai buvo mažesnis nei pageidaujama. F4E nuomone, pagrindinė to priežastis – ne žinomumo trūkumas, o tai, kad F4E vykdo pavienius ir labai

Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė

specifinius pirkimus. Diskutuodama su kitais stambiais Europos mokslo infrastruktūros pirkėjais, F4E priėjo prie išvados, kad dėl veiklos pobūdžio, susijusio su didelių mokslo ir technologijų projektų apimtimi, konkurencija, deja, yra ribota, ir viena perkančioji organizacija tam gali daryti tik labai nedidelį poveikį. Šiai išvadai pritaria kitos perkančiosios organizacijos, kurios valdo panašius projektus Europoje.

Todėl 2016 m. F4E inicijavo forumą, kuriame dalyvavo iš esmės panašios, pirmuosius tokių mažai tirtų sričių aukštųjų technologijų projektus Europoje įgyvendinančios organizacijos. Per šį forumą įvairios organizacijos, turinčios panašių projektų problemų (ypač susijusių su mažu pramonės įmonių įsitraukimu ir dalyvavimu), pradėjo dirbti kartu, kad užtikrintų jų geresnį ir veiksmingesnį koordinavimą. Viena pagrindinių šiame forume iškeltų idėjų yra skatinti didelių mokslinių projektų bendrosios rinkos plėtrą, kad ji taptų stabilesnė, didesnė ir galėtų pritraukti daugiau įmonių.

Pirmasis forumo renginys, kuris buvo skirtas pramonės įmonėms, įvyko 2018 m. vasario mėn. pabaigoje Danijoje ir jame dalyvavo 1 037 dalyviai, atstovaujantys 530 bendrovių ir viešųjų organizacijų iš 29 šalių. Pramonės įmonių ir viešųjų dalyvių atsiliepimai po renginio buvo labai teigiami, o 2018 m. birželio mėn. forumo dalyviai (F4E, EKA, ESO, CERN, EMBL, ESRF, ESS, XFEL, ILL) vienbalsiai pritarė antrojo didelio renginio 2020 m. rengėjų kandidatūroms ir įtraukė į forumo narių sąrašą kitas panašias didelio masto Europos intereso organizacijas, įgyvendinančias aukštųjų technologijų projektus.

2015 m. intelektinės nuosavybės teisės ir pramonės politika

Antra dalis. F4E aktyviai bendradarbiavo su „Trinomics“ ir „Cambridge Econometrics“ – nepriklausoma ekonominės politikos konsultavimo įmone, – kuri pateikė Europos Komisijai „ITER veiklos poveikio ES“ tyrimą. Tyrimas užbaigtas 2018 m. balandžio mėn. Pagrindiniai jo rezultatai apibendrinami toliau.

- Kalbant apie F4E pramonės politikos veiksmingumą, ekonometrinio modeliavimo rezultatai rodo, kad ITER išlaidos nuo 2008–2017 m. laikotarpiu sudarė apie 34 000 darbo metų. Teigiamas poveikis tęsis ir ateityje, iki ITER statybos pabaigos.

Palyginus projekto ITER ekonominę grąžą ir darbo vietų kūrimą su alternatyviu ES išlaidų scenarijumi (numatant neutralų išlaidų paskirstymą visiems ekonomikos sektoriams), apskaičiuota, kad 2008–2030 m. ITER ES valstybėms narėms padės gauti iš viso 586 mln. EUR grynojo pelno.

- Kalbant apie intelektinę nuosavybę ir informacijos sklaidą, tyrime padaryta išvada, kad minėta grynoji nauda gali būti gerokai padidinta vykdant atskirtųjų įmonių veiklą ir ITER srityje dirbančioms įmonėms, kuriančioms naujas technologijas ir produktus, skatinant papildomas inovacijas. Nors modeliavimo rezultatai yra orientaciniai, jie rodo, kad ekonominis poveikis dėl šių pasekmių didėja dar 25–60 %.

Tyrimas rodo, kad siekiant gauti kuo daugiau naudos iš šių papildomų pasekmių, technologijų perdavimo veikla turėtų būti sustiprinta, kiek tai susiję su ITER projektu. Iš CERN ir EKA patirties matyti, kad veiksmingai technologijų perdavimo sistemai sukurti reikia laiko, tačiau labai svarbu stiprinti viešųjų investicijų poveikį.

Branduolių sintezės energetikos vystymo bendroji įmonė

F4E jau 2017 m. pradėjo preliminarią veiklą, kuria buvo siekiama sukurti technologijų perdavimo programą bendradarbiaujant su „EUROfusion“; šiuo atveju buvo remiamasi EKA modeliu. 2018 m. planuojama pradėti pirmąjį šios programos etapą.

2016 m. Kovos su sukčiavimu strategija

Atsižvelgdama į savo kovos su sukčiavimu strategijos 3.5 rekomendaciją, 2018 m. vasario mėn. F4E priėmė savo viešųjų pirkimų sukčiavimo rizikos rodiklių rinkinį: grėsmių nustatymas (raudonos vėliavėlės). Raudonomis vėliavėlėmis žymimų grėsmių sąrašo paskirtis – apibrėžti su F4E viešųjų pirkimų veikla susijusius rodiklius, remiantis konkursų, rinkos analizės ir viešųjų pirkimų sistemų rodikliais, siekiant didinti darbuotojų, dalyvaujančių nustatant pagrindinius viešųjų pirkimų aspektus, kurie bus tikrinami vykdant viešųjų pirkimų procedūrą, informavimą.

Rodiklių sąrašas buvo laikomas būtina sąlyga kuriant kovos su sukčiavimu IT priemonę, kuri buvo numatyta siekiant palengvinti F4E veiksmų, susijusių su viešųjų pirkimų procedūromis, stebėseną. Tačiau 2018 m. sausio mėn. įvertinus, kaip sudėtinga sukurti priemonę, kurioje būtų numatytos visos reikalaujamos funkcijos, paaiškėjo, kad tai F4E kaip vienai ES agentūrai būtų per daug sudėtinga.

Todėl buvo atsižvelgta į kitus paprastesnius ir greitesnius sprendimus, kuriais vis dar užtikrinamas pakankamas patikinimo lygis, o F4E nusprendė parengti savo vidaus kovos su sukčiavimu kontrolinį sąrašą, remdamasi savo viešųjų pirkimų sukčiavimo rizikos rodiklių – raudonų vėliavėlių – sąrašu. Kovos su sukčiavimu kontrolinis sąrašas priimtas tik 2018 m. gegužės mėn. ir įsigaliojo 2018 m. liepos 1 d. Kai taikytina, kontrolinį sąrašą per viešojo pirkimo gyvavimo ciklą (sutarties skyrimo ir sutarties užbaigimo etape) ne mažiau kaip du kartus nepriklausomai ir siekiant užtikrinti visapusišką skaidrumą pildys ir pasirašys du skirtingi dalyviai, t. y. techninis projekto pareigūnas ir viešųjų pirkimų pareigūnas. Prireikus kontrolinį sąrašą taip pat gali naudoti bet kuris F4E darbuotojas, kad bet kuriuo viešojo pirkimo gyvavimo etapu atliktų žymėjimą raudona vėliavėle. Dabar kontrolinis sąrašas įtrauktas į F4E vidaus procesus kartu su visais kitais pokyčiais, susijusiais su viešųjų pirkimų tobulinimo projektu.